

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 4 DE JULIOL DE 1913

NÚM. 1801 ————— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20



LA GUERRA AL CONTRIBUIENT

—«Vamos a ver!... ¿Cómo estamos de fervor patriótico?»



Detectivisme periodístic

Desde que a *España Nueva* va eixir-li tant bé la campanya començada amb motiu de la desaparició d'en García Jalón, que cada periodista informatiu, a la més insignificant anormalitat que nota al seu entorn, ja's creu estar sobre la pista d'un altre crim tenebrós.

Afortunadament no sempre els solts misteriosos, encapçalats amb un títol rocambolesc, acaben amb una carniceria, com la del capità Sánchez. El detectivisme periodístic és perfectament fai'libre, i allà on senyala l'existència d'un possible criminal, podeu trobar-hi un neurastènic avorrit o un excèntric inofensiu.

El públic, impresionable i novelador, badoc i alarmista, és qui col·labora més eficaçment a la tasca dels policies redactors. Ell els sugereix amb els seus comentaris; ell els ajuda a esbrinar misteris; ell infla els fets, i d'un gra de sorra en fa una muntanya, i ell, finalment—i això ja és més positiu,—compra el periòdic.

Ja haureu vist el gran enigma del pis del carrer d'Aribau. La cedaceria dels veïns descobreix que unes senyores, mare i filla, es neguen a obrir la porta a tothom qui truca. Això té mil explicacions. Però se sab que han fet provisió de conserves, i que no són solsament els que van a reclamar diners—com el procurador de la casa—els que són rebutjats, sinó els que n'hi porten—com l'havilitat de *clases pasivas*, classe a la qual perteneixen les senyores,—i aquí comença lo inconcebible.

De lo inconcebible a la denuncia periodística, feta a les autoritats, excitant-les al zel en nom de l'humanitarisme i de la sacrosanta tranquil·litat dels veïns; d'això a l'agrupament de curiosos enfront la casa del misteri; de l'agrupament als suposats tràgics i a l'informació extensa i detallada amb subtíls esgarrifadors, amb promeses de no deixar desemparats als habitants del barri; d'esbrinar-ho tot, i de contar-ho tot, i de remoure-ho tot, no hi va més que'l temps just d'escriure unes quantes quartilles.

I ja la tenim armada. Per a més felicitat del diari que ha llençat primer l'alarma, sorgeix un conflicte. Quines autoritats seràn les competents, tractant-se de dugues dones que no volen obrir la porta del seu pis? És qüestió de l'arcalde, del jutge, de l'inspector de policia, del de sanitat?

En el codi penal no està previst el cas, en les ordenances municipals tampoc; per a que intervingui el governador no és cap desordre, i, en quant a enviar un metge contra una porta barrada, sembla, abans que res, una tonteria. No obstant, com hi ha mitjançat la Premsa, hi va el metge. El metge fa lo més prudent, lo verament científic que deuria fer un metge en una casa, trucar i entornar-se'n. Lo mateix fa l'arcalde de barri; lo mateix fan els municipals; lo mateix fa l'inspector de policia; sols que aquest, més experimentat,

afegeix, al trucar, unes paraules, que mai són per demés en un policia: —*Abra usted, señora, que no tratamos de hacerle daño alguno.*—

Mentrestant s'ha notat una cosa verament esgarrifosa. Les dones, obstinades, ja hem dit que eren dugues, mare i filla, l'una vella i l'altre jove; doncs bé, quan la vella parlava, estrafeia la vèu de la jove, i quan parlava aquesta, estrafeia la vèu de la vella. Jo voldria que'm diguessin com pot saber-se mai, quan dugues persones són invisibles, si no és per la vèu, quina és la que calla i quina és la que enraona. Mes, en l'interior del pis del carrer d'Aribau, això no era pas lo més estrany. Lo increïble era que, malgrat oir-se la vèu de la mare, la mare ja no s'ofa desde feia vuit dies. Tant paradoxal com volgueu; però admetem com a cert que era la filla la que responia, al trucar insistent, amb la vèu de la mare; jo no sé quina manca de lògica pot haver-hi en suposar que la mare era morta a dintre, i morta de mala mort.

En fi, amb el manament judicial per a entrar en la morada suposada tràgica—escenari d'un drama d'histerisme, segons feliç expressió reporteril—s'ha posat en clar que's tractava d'unes malhumorades senyores que estaven encusonides, com s'encusoneixen molts en aquestes ciutats tant plenes de distraccions, dintre la calma del seu piset. I d'això ningú en tenia de fer res.

La lliçó és aprofitable. Sense aquests desenganys, el mètode inductiu del detectivisme periodístic faria atrocitats.

Si ahir, perque dugues dones no volien obrir la porta, va alçar la llebra, demà faria lo mateix perque l'obrien massa sovint. És incalculable, tinguts en sospita, a lo que estem exposats tots els ciutadans. Si aneu distret; si mireu massa a la gent; el caminar depressa; l'anar massa poc a poc; l'ésser expansiu; l'ésser retret; el no eixir de casa en tót el dia i el no tornar-hi en tota la nit; el silenci i la gatzara, i tot quant se separi de lo regular i metòdic que fan de consuetut els homes ordenats, pot donar lloc a trobar-vos, un matí, amb la casa rodejada de civils, els terrats propers plens de gent encuriosida, amb pel'licolaires que preparin els aparells, i el jutge a la porta del vostre sojorn, amb mestres de casa per a fer excavacions, i químics per a analitzar les taques dels punys de la vostra camisa, i tot el boato amb que s'encapçala un procés sensacional. I si molt convé no haureu fet altra cosa anormal que mirar-vos cada matí, amb aprensió d'estar indigestat, la llengua en el petit mirall, penjat en la vostra finestra, ignorant que enfront hi habita un redactor policia d'un diari de la nit.

P. BERTRANA



JA HI SOM

Ai, si; ja hi som. D'aquí tres o quatre dies se començarà la broma, i nostre patir.

La broma és l'estiueig de la família; el patir, l'anar i tornar.

Ja'ns ho han anunciat.

—Mireu, nois, ja comencem a arreglar els trastos.

—Per què?

—Per a anar a la torre.

—Torre, diu? No n'hi conec cap, mama.

—He llogat la mateixa de l'any passat.

—Carai!

—Sí, no era massa incomoda, i té la ventatja de que podreu anar i venir cada dia.

—Ja la podia llogar més lluny i deixar-nos estar sols.

—Qui us cuidaria?

—Deixi'ns la cambrera.

—I ca!...

—Deixi'ns la cuinera.

—No, no; i si quèieu malalts?

—Si estem més sans que un all.

—Vaja, res. La torre ja està llogada; amb això, si no voleu disgustar-me, ja ho sabeu, a sopar i dormir a casa.

—Sí, i a dinar amb un *abono* a càr Simón, o a la «Fonda de la Marina».

—Podeu anar a cal Manso, que és més de família.

—Mai!

«Rates, frares i pardals
són tres besties infernals».

I ademés que:

«De la casa de Manso, se dirà,
que el verdadero manso es el que va».

—Vaja, en fi, ja ho sabeu.

—Sí, mama.—

I és clar que ho sabem. Comença per dir al principal, que, com are tens d'anar a fòra, hauràs de plegar més d'hora. Això a n'ell no li fa gens de gracia, lo qual no dissimula gens ni mica. Després té motiu per a retreure't el favor durant tot l'hivern.

Amb el permís otorgat, cada dia a dos quarts de set apreta a córrer pel carrer de la Princesa i el de Moncada, cap a l'estació de França, per agafar el tren de tres quarts. Quan arribes allí't trobes que se t'ha perdut la *vuella*, i alça, *pagando* altre cop.

Entres a l'*andén*, carregat amb cinc paquets i un cistell japonès curull de fruita, cerques lloc i no'n trobes, perque ets l'últim d'arribar; si en trobes és pitjor. En aquests cotxes del Litoral l'anar en tercera és una delícia.

Baixen al Poble Nou i compareix un galifardeu, que's fica la mà sota l'aixel·la i fa uns sorolls indecents que fan riure molt a unes comares que tinc al davant. Riuen amb unes rialles graces, que'ls saccegen pits i ventre.

A Badalona, un xicot, amb un espinguet ultra-molest, crida:

—¡Botellitas de anís del mono!—

Primerament entren uns que toquen la guitarra i canten com goços enrogallats.

I així, vagin demanant. Ve'l túnel de Mongat, baixen els d'Alella, salten els d'Ocata, etc., etc.

Molt bé, quan arribes a lloc (a lloc és l'estació), dones als passatgers, que resten al tren, l'espectacle d'unes carres de forasters per a agafar la tartana.

Suposem (que és suposar) que hi trobes enquibiment i no has de pujar la riera assegut sobre les vares.



L'ESTIUEJADOR

—Hola, xicot!... Que vas a la guerra, tant armat?

—No; me'n vaig a fòra uns quants dies... A descansar!



L'ENDEMÀ DE LA «COGIDA»

—Debió zer mu fiero, er bicho...
—Que zi lo era?... Camarál Ni un moro de ezo regular e a las órdenes de Zirvestrel

Doncs, a dintre la tartana, comença una altra diversió: les espirituals converses dels viatgers estiuejadors.

Comencen per tenir uns xistos fets que duren tota la temporada.

Un trempat d'aquests, té la pensada d'anomenar pa de pecic a una dòna revinguda? Dinyada. D'aquell dia endavant, encara no entra una femella al veïcol, que ja no sents parlar més que de pa de pecic. Allò sembla el forn de Sant Jaume.

Un dia vaig preguntar si no podia ésser ametllat, i quasi van retirar-me les amistats.

Després es parla de política, i allí veuríau lluir l'il·lustració dels *veraniegos*. Un dia un fulano deia:

—Han tirat una bomba an en Fèlix Faure,—(pronunciant-ho en correcte francès).

I contesta un altre.

—Diable! Així n'han tirades dugues, porque jo he llegit que n'havien tirat un altre al senyor Faure,—pronunciant-ho amb totes quatre potes, vull dir amb totes les lletres.

També hi hà la diversió d'escoltar les impertinències i bacinades de la senyora Maria, digna esposa de l'home més ric del poble, que diu:

—Som molt rics, nosaltres. Tenim unes cadires arriadores...—

(Això són balancins).

Seguidament es parla de la calor i les seves conseqüències. Un foraster diu:

—Ja voldria ésser a casa, per a posar-me en mànegues de camisa.

—Jo'm poso en samarreta, fa l'altre.

—Jo amb samarreta i calçotets, diu un tercer.—

I així et van enterant d'un seguit d'intimitats, que't fan venir ganes de no acostar-te a tres hores de casa seva.

Per fi arribes, i continua el torment.

Demà serà un altre dia.

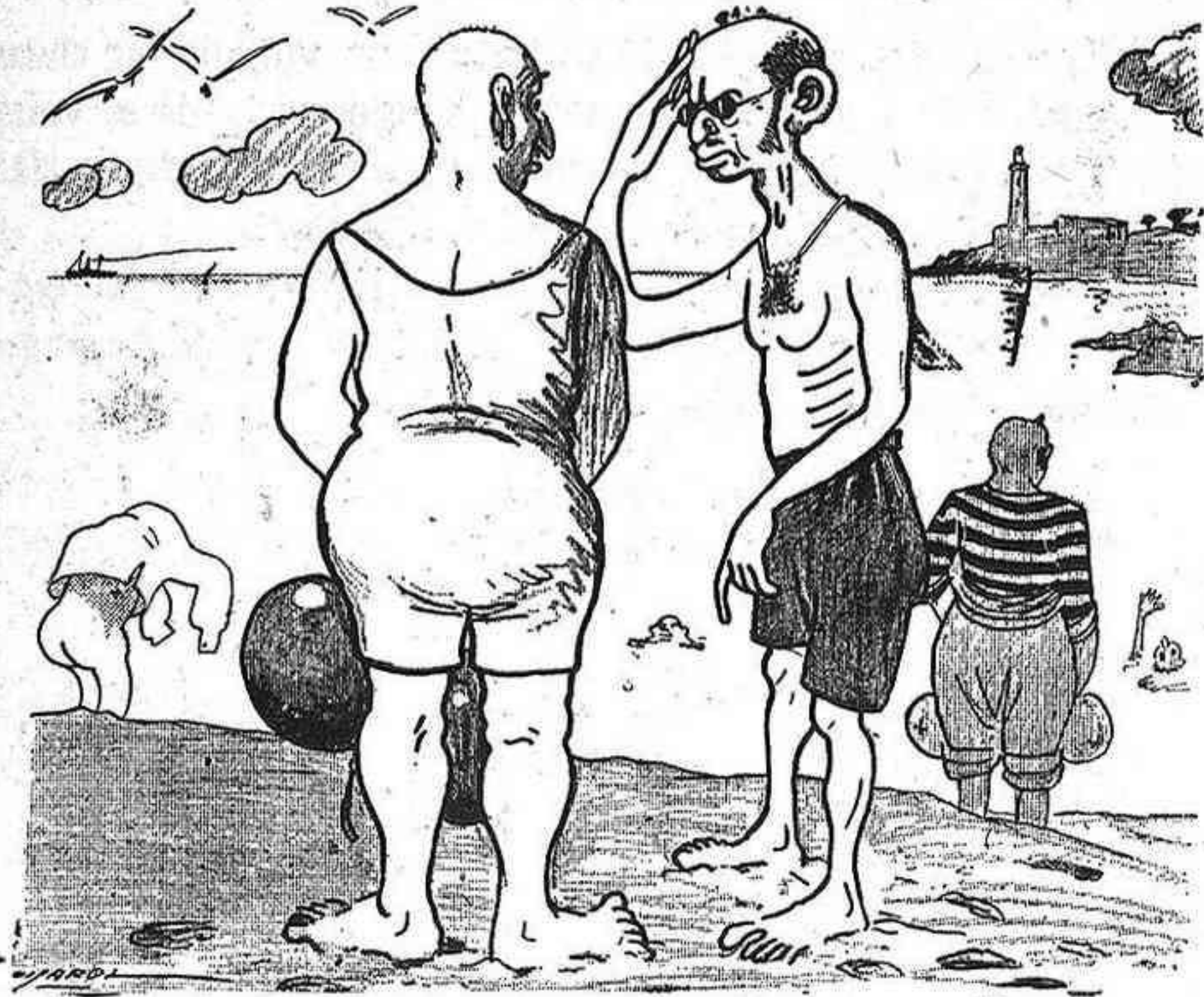
LETTA



El preu d'una ovació

El nou Governador civil, senyor Francos Rodríguez, ha rebut ja la primera ovació dels barcelonins; una ovació gran, sorollosa, formidable; una mena de baptisme de l'èxit inesperat i rioler.

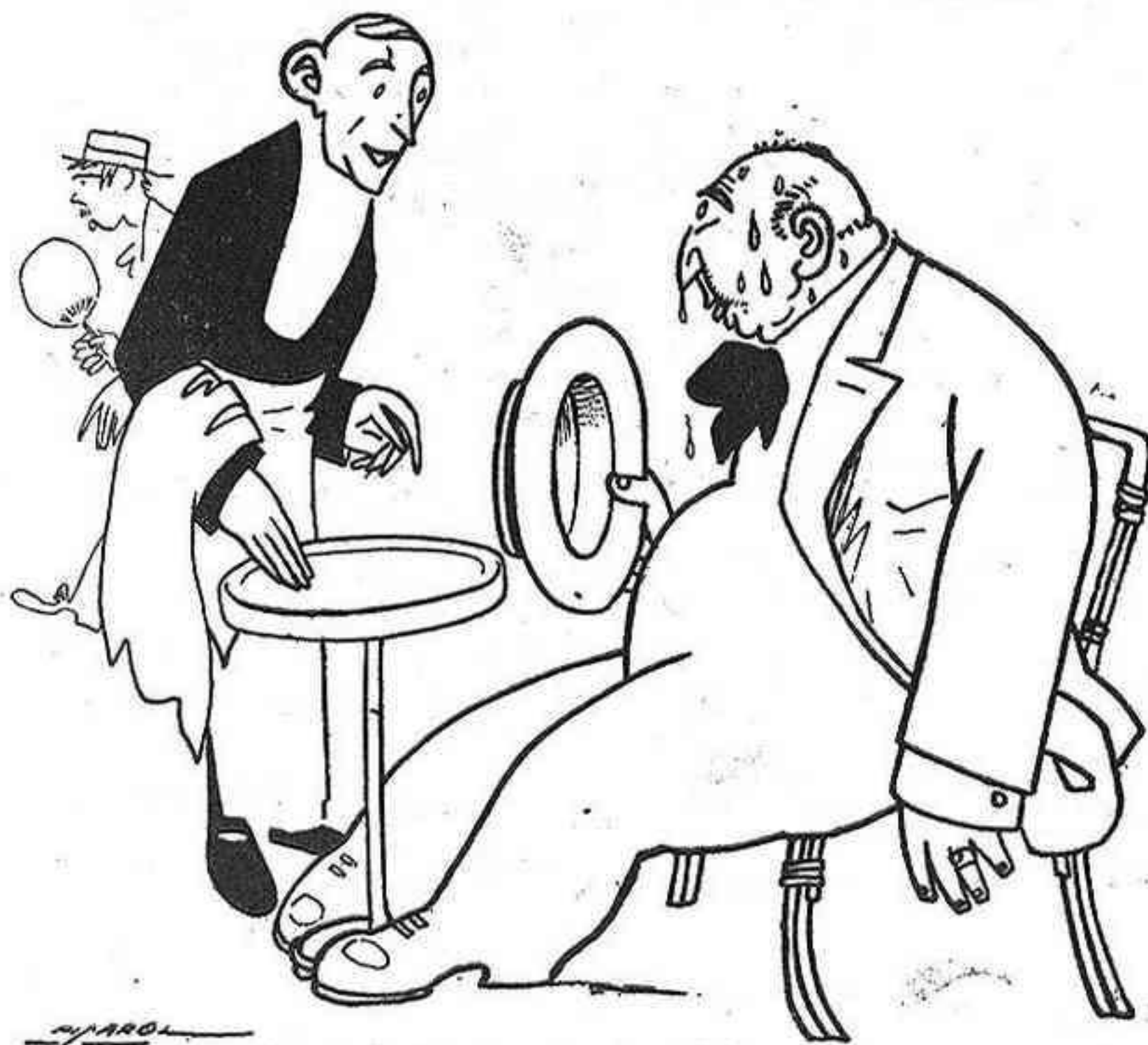
L'acte corprenedor va tenir lloc diumenge a la tarda, a la plaça de Toros de la Barceloneta. Nostra feixuga primera autoritat—demòcrata i flamenca, *al parecer*,—ocupava una llotja, no amb caràcter de president de la festa, ni por-



— Què me'n diu d'aquesta calor?... Es irresistible.
— Naturalment; si corre un foc patriòtic tant gran!



Aventatges del contorsionisme, o sistema pràctic i còmode de tallar-se els ulls-de-poll.



— Què hi vol pendre?
— Primer que tot, voldria un ventilador...
— Amb enclàmada o amb melindros?

tant cap mena d'atribució oficial, sinó a títol de senzill i particular espectador tauròfil.

Un dels matadors, el *Malla*, va brindar-li el toro.

Adonar-se el públic de la voluminosa figura del senyor Francos, fer-se càrrec de qui és i del seu poder, i aixecar-se, electrïtzat, aplaudint furiosament com un sol home fou una mateixa cosa.

L'home-autoritat, a peu dret i amb el berret democràtic a la mà, contestava somrient i emocionat a l'espontània ovació que se li feia.

Sanxo Panza rebia la definitiva consagració en el temple de l'heroisme espanyol... Allò era un va-i-tot de visques i mocadors enlaire.

Segurament que mai, ni com arcalde de Madrid, ni com autor dramàtic, s'havia vist aclamat amb un tant sincer entusiasme.

Era també en el Colisseu on els Cèsars rebien els delirants aplaudiments de les paganes moltituds.

Per cert que la *faena* del *Malla*, al despatxar aquella bestia, va ésser lo millor de la tarde: orella pel *diestro*, musica, cigarrets, i el senyor Francos Rodríguez, mà de cartera, treu dos bitlletets de Banc de deù duros i els regala al valent matador.

Cent pessetes de gratificació que, si per a un torero no representaven gran cosa, per a un poble embrutit amb la festa nacional, significaven molt.

Era el gest generós d'un ex-republicà i ex-revolucionari, demostrant-nos que de la mateixa manera que sabia llençar un exèrcit de policia al carrer, per a mantenir la guerra contra'ls pacifistes, sabia també, quan era ocasió, llençar vint duros per a premiar la tasca heròica d'un toreador.

I satisfer així, indirectament, el preu d'una ovació.

PEPIS



CARTA OBERTA

«Molt apreciat amic Gil:
Respecte als paquets de fil
que't vaig vendre l'altre dia,
tu dius—i em causa alegria—
que, havent fet negoci en gran,
l'ermilla ja no't ve estreta,
i que't giri, per lo tant,
ben aviat una lletreta.
Tractant-se de *cobro*, entens?,
jo de complaure't tinc ganes:

(E)

Aquí la lletreta tens
girada, tal com demanes».

JOSEP BERNET TORRAS

Del jardí dels humoristes

LA CORBATA

Comedia que passa en l'interior d'un tramvia

Personatges: Don Ambròs, Ella (la seva dona) i un Senyor

Ella.—Arregla't la corbata, Ambròs, que se't veu el botó de la camisa.

Don Ambròs.—Tant-se-val.

Ella.—Què vol dir, tant-se-val?... Arregla't la corbata, et dic, que fa molt fàstic.

Don Ambròs.—I bé!... No t'amoïnis, dona!...

Ella.—Sí, que m'amoïna, no sé què dir-t'hi. Cuita, arregla't la corbata, et torno a dir.

Don Ambròs.—Doncs, no m'amoïnis a mi; i deixa-ho córrer.

Ella.—És clar, com que ets un deixat!... Sort que jo't vigilo, que sinó... Au, home, arregla't la corbata; no'm facis pervaricar.

Don Ambròs.—Vaja, prou!... Veiam si callaràs d'una vegada!... Cuida't de tu, si vols.

Ella.—Això voldries; fer-me callar... Però, quan tinc raó, no callo per tu ni per ningú. On s'és vist dur la corbata de aquesta manera!...

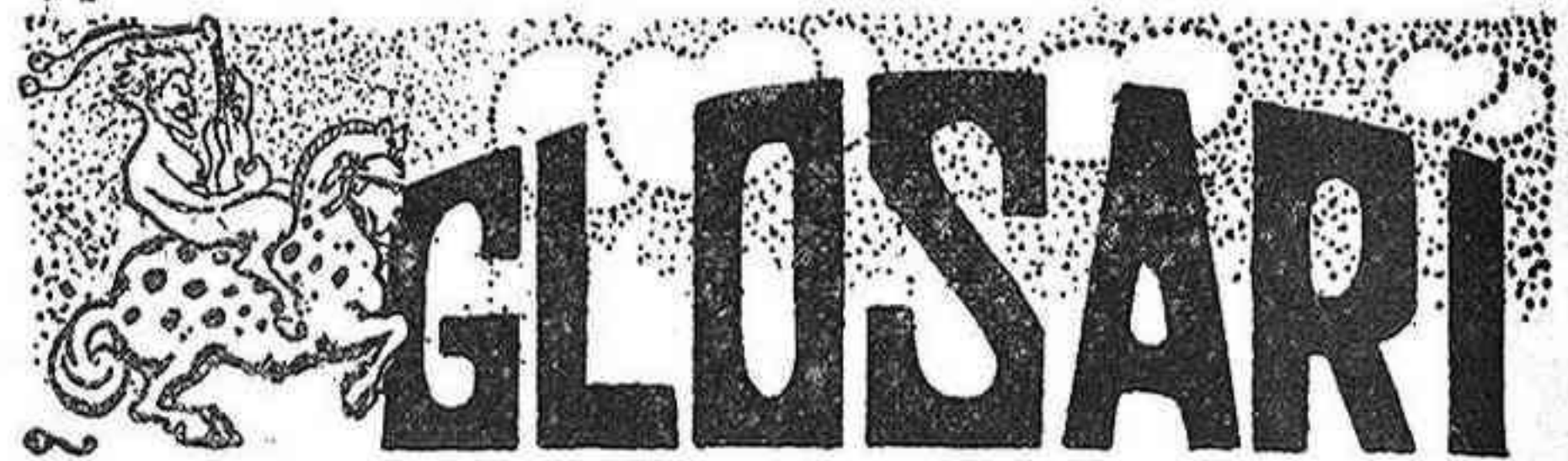
Don Ambròs.—No t'enfadis, que tindràs dos treballs.

Ella.—Doncs, arregla't la corbata, i no vulguis fer riure a la gent!... Te n'hauries de donar vergonya... Mira, veus aquest senyor? (*Signant la corbata del passatger del costat*). Veus quin llaç més ben fet que porta?...

El Senyor (donant-se per entès).—És veritat, senyora... Però, sab per què està tant ben fet, el llaç de la meua corbata?... Perque me l'ha fet la dona!...

(Teló ràpid).

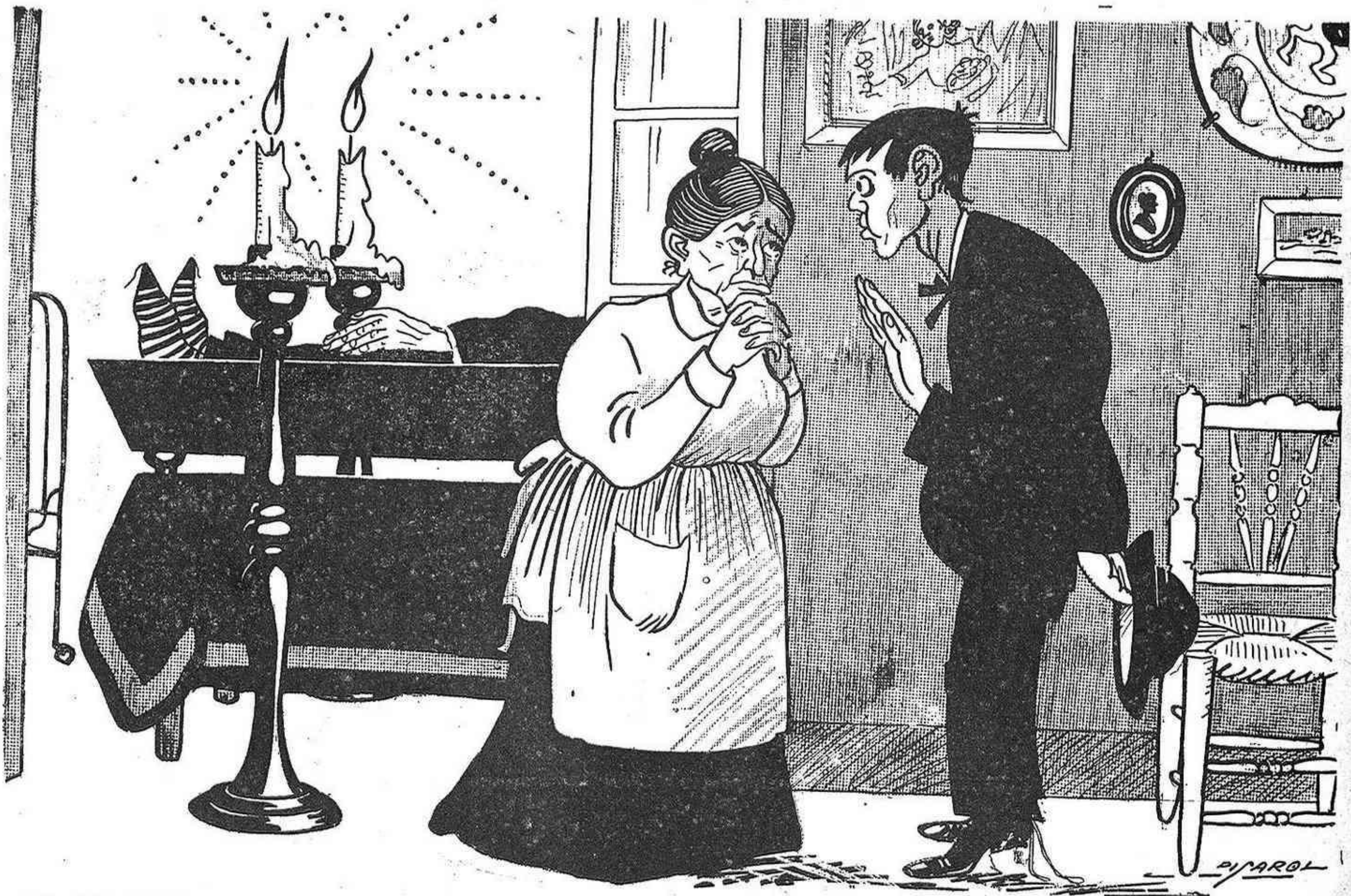
R. CHÉZEL



LA TERRA I L'ESPAI

Un d'aquests jorns hem contemplat un fet que'ns ha donat a pensar una estona, sobres de la terra, sobres de l'aire i altres coses climatèriques.

És el cas que aquí, a Aranjuez, fent exercicis de volar, varen arribar vuit aeroplans, i lo mateix que grans



DE COS PRESENT

—Ja ho veu!... Aquesta nit, de resultes d'una trista bronquitis.

—Aconsoli's, que sempre hi hà un pitjor... Pensi que si hagués sigut moro patriota pot-ser faria dies que li haurien tallat el cap.

aucellaços, van parar-se an aquesta planura, per a empendre el vol a la tai de.

El poble, aial que va saber-ho, hi va comparèixer en massa: dònnes, infants, treballadors, tothom! Tothom va fer festa, per a admirar aquest fet meravellós de que l'home ja tingui ales.

A les set de la tarde els vuit monoplans varen posarse de renglera; varen començar a trepidar les hèlixs, i, ara l'un ara l'altre, tots vuit, amb majestat hermosíssima, varen despendre's de la terra.

Però, vetaquí que'l que feia set, un cop va ésser a uns seixanta metres, veiem que dubta, l'hèlix se para, i cau de cap com una sageta.

Donà un crit la multitut. Dos homes anaven a morir. I tothom va correr cap allí on queien.

Prop meu, un, més que'ls altres, va correr cap a l'aeroplà; però, veient el camp en que anava a caure, en lloc de dir «pobre gent!», va dir «ai, les patateres!».

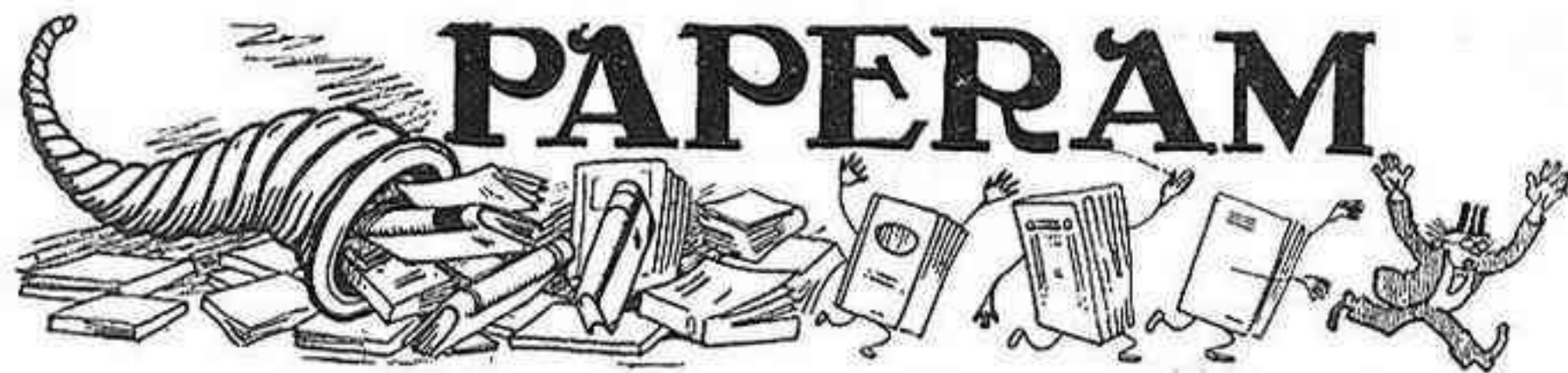
Varen treure dos homes mig morts: l'un amb el cap ensangnantat, l'altre amb les coselles trencades, i el propietari tremolava perque, per a treure els ferits, li esclafaven les patateres.

Se'ls varen endur, i aleshores el públic va volguer veure l'aucell ferit que pantejava en aquell camp, amb les dugues ales rompudes, i el propietari cridava assistència a tots els guardians, i que tregués la gent d'allí, que per a ell no hi havia volar, ni ferits, ni ales, ni motors; lo únic important, per a ell, era salvar les patateres.

Confessem que hi hagué un moment en que vàrem estar a punt d'escometre'l: «Egoista—pensavem,—home sense ideals!, burgès!, mal cor!, home sense entranyes!» però, repensant-nos, ens vàrem aturar i ens vàrem dir: «Quants homes d'aquesta gentada criden, s'exalten, alcen els ulls envers l'idealitat del volar, perque no tenen patateres!... Quants n'hi hà que miren al cel, per mancar-los-hi un bocí de terra!... Quants n'hi hà que siguin capaços d'aplaudir les ales del geni, si els hi ha d'esclafar l'anyada!..., i ai!, ens ve a semblar que serien pocs els que's deixessin malmetre els camps per la conquesta de l'aire!».

L'home—pobre home!—en multitut, defensa l'idealitat; però d'un a un, les patateres.

XARAU



LA CIENCIA DE LOS NEGOCIOS. *Pensamientos de un negociante,* per Waldo Pondray Warren.—Es un llibre destinat a revolucionar el món dels negocis. Fill d'un esperit observador i pràctic, conté una infinitat de regles, advertencies i insinuacions, la lectura de les quals, plenes d'amenitat, obren nous camins i amples horitzons a tot aquell que's vulga dedicar a qualsevol mena de negocis; amb la ventatja de que lo mateix serveix per a amos que per a dependents. Contribueix al perfeccionament de la vida mercantil i interessa a tothom que vulga prosperar, ensenyant una veritable vida de relació social.

L'obra, sortida de l'estampa de la casa Gustau Gili, té una excel·lent presentació i promet ésser un gran èxit editorial.

* *Caja Municipal de Ahorros de San Felu de Guixols.*—Memoria explicativa de les operacions verificades per aquesta benèfica institució, fundada en 1911, durant el passat any.

* *La primera vinticinquena dels Jocs Florals.*—Discursos llegits en la «Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», en la recepció pública de don Ernest Moliné i Brasés, el dia 4 de Maig de 1913. El treball del nou acadèmic és una hermosa oració literaria, plena d'erudició i de bon estil, que posa molt alt el nom del pulcre escriptor i conegut bibliòfil senyor Moliné.

* *Práctica médica de la blenorragia.*—Consells pràctics, fruits de l'experiencia facultativa, pel Doctor M. Camps i Puntas.

* *Juegos de Amor.*—Assaig de comedia, en quatre actes, per J. Avellanet.—Les obres destinades al teatre és a l'escenari on poden judicarse únicament. Per l'argument, sembla interessant, aquesta del senyor Avellanet, qui ja s'havia acreditat en un altre drama titulat *L'obra*, del qual ne donarem compte en son dia.

* *América é Industrias Americanas.*—Periòdic internacional oficial de l'«Associació Nacional de Manufactures». Tenim a la vista el número corresponent al mes de Febrer.

* *El problema social davant l'Higiene.*—Conferencia de la sèrie de *Medicina Social i Divulgació*, donada pel seu autor, Doctor R. Plà i Armengol, en l'«Ateneu Enciclopèdic Popular», de Barcelona, el dia 18 de Febrer de 1913.

Teatre de Nois.—Obres en un acte i en vers, per Angel de Rius Vidal. S'acaba de publicar la tercera serie, que consta de sis volums: *La tornada dels Reis*, comedia; *La pobra aprenenta*, quadro dramàtic; *Concurs d'aucells*, intermig; *El somni d'un angelet*, quadro dramàtic; *L'aprenent nou*, comedia, i *En Janot de cân Llatenes*, sainet. Totes elles força interessants i propies per a representar la mainada.

Museu Social.—Tenim a la vista un follet de setze planes que conté tots els treballs realitzats per aqueixa institució cultural durant l'any 1912.

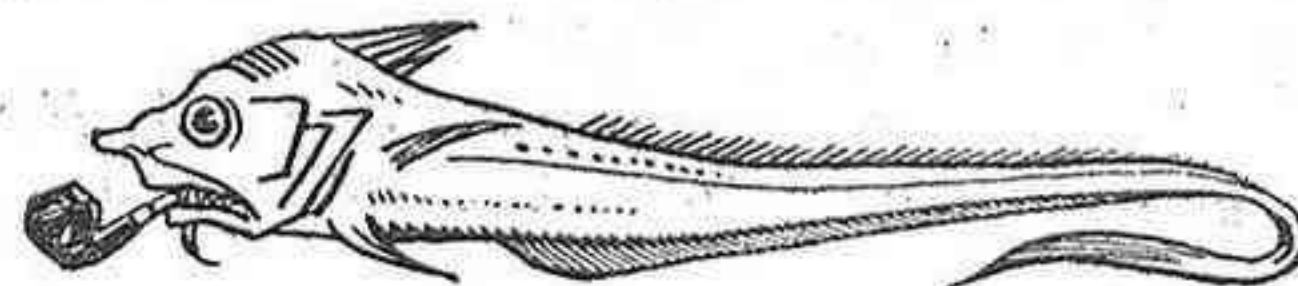
El cuento levantino.—Amb aquest títol ha començat a publicar-se, a Cartagena, una revista literaria quinzenal. El número que hem rebut darrerament porta una bonica noveleta, *La tragedia errante*, d'en Josep Francés, graciosament il·lustrada per Joan de la Creu Mirabent.

Turó Park.—El compositor don J. Donato Vidal ens envia un *schotisch* per a piano, que porta el nom de *Turó Park*. Ens l'hem fet tocar per la veïneta del pis de sota i ens ha fet venir ganes de ballar-lo.

Campestres y ciudadanas.—Col·lecció de contes i narracions originals del pulcre publicista don Sebastià Gomila. Una trentena de quadros, justíssims d'observació i descrits amb aquella galanura d'estil que és propia de l'antic cronista d'*El Liberal*.

El Libro Popular.—Darrerament ha publicat les següents interessants noveles: *Tres líneas del «Matín»*, per Albert Insúa; *El ruso*, per R. Gómez de Laserna; *A los treinta años*, per E. Zamacois; *La primera de abonó*, per A. de Hoyos Vinent.

SEPT SCIENCIES



UN FANAL CÈLEBRE

Oh fanal, fanal, fanal,
del carrer de Salmerón,
tu has conseguit la més al-
ta celebritat del món.

Arrenglerat a dret fil
sobre l'acera, molts anys
tothom t'ha vist ben humil
entre mig dels teus companys.

Sofrint pluges, sol intens
i dels autos pudent fum,
al davant de Càn Vicens
donares sempre bon llum.

De mode que'ls parroquians
que beblen al carrer,
amb ta llum se feien grans
en cultura i en saber.

Però jo ja sé que tu
malefes ton destí,
perque feies nosa a algú
dels que passaven per'llí,
i rumiaves ab profón
misteri en ta solitud,
un acte que a tot el món

el deixés esmaperdut.

Amb treball actiu i immens,
una nit, tot d'un plegat,
saltares de Càn Vicens
al cantó que hi hà al costat.

I allí t'estàs ben tranquil,
burlan-te dels teus companys,
perque has lograt rompre el fil
que't tenia esclau tants anys.

I un pic estar t'ha permès
ton gust en aquells cantons,
ja no has temut mai més res
ni de valents ni matons.

Per xò a tots els passejants
te'ls contemples de reull
i per tots aquells voltants
fas parlar del teu orgull.

I dels tramvies, ben plens,
que ara hi passen poc a poc,
la gent mira a Càn Vicens
i et cerca en el teu nou lloc.

Oh fanal, fanal, fanal,
si no vols armà un bullit,

torna al teu lloc primordial,
del que en malhora has fugit.

Si una nosa eres, abans,
als que feien ressopó,
més nosa fas als vianants
que giren pel teu cantó.

Jo he vist un cego topar
amb tu, al girar sens recel,
i amb el cop que's va donar
va veure els estels del cel.

Un xicotet, fugitiu
d'un auto, et topà tan fort,
que, sortint del auto viu,
tu quasi'l vas deixar mort.

No vulguis, no, fer més mal;
torna al teu lloc de costum,
que no es pas de bon fanal
donar al món mala llum.

Per lo tant, tingues present
que, si amb els meus prec's no't moc,
vindrà tot l'Ajuntament
a tornar-te an el teu lloc.

ANTON DELS ASES



PRINCIPAL.—S'ha fet córrer, no sabem amb quin fonament, que l'empresa treballa per a fer-se seves les trenta mil pessetes que l'Ajuntament adjudica per al foment del Teatre Català.

Si és amb el bon intent de regenerar la nostra decaiguda escena, el qui ho faci, sigui qui sigui, no mereixerà sinó alabances per part dels aimants del teatre regional.

NOVEDADES.—Continúa extraordinariament animat aquest teatre, sobre tot els dies d'abonament i moda.

—Una de les darreres estrenes, la que més espectació potser havia despertat entre'ls nostres intel·lectuals, és *Fruta picada*, original del dramaturg argentí senyor García Velloso.

A nosaltres l'obra va semblar-nos un exquisit model de teatre regional. Resulta pintoresca en extrem, tant pel llenguatge com per les escenes de costums pamperes que s'hi desenrotllen. La construcció és traçada; els contrastos, d'acció dramàtica i de plàcida exposició de caràcters, hi són perfectament equilibrats i, encara que desconeixem la veritat de tot allò que hi passa, així com la justesa del llenguatge, no podem menys d'acceptar-ne la versemblança i entregar-nos ingenuament a l'artista que'ns sab emocionat amb senzilles escenes pintoresques i amb arrencades sentimentals de bona mena.

Un aplaudiment gran i sincer mereixen els actors castellans pel gran esforç que representa l'interpretació de *Fruta picada*. Tots s'hi porten admirablement.

—S'ha separat de la companyia del «Teatro de la Comedia», de Madrid, la celebrada actriu María Palou.

Darrerament, i en importants papers, com el de *Fruta picada*, la Palou ha sigut dignament substituïda per la senyoreta Riquelme.

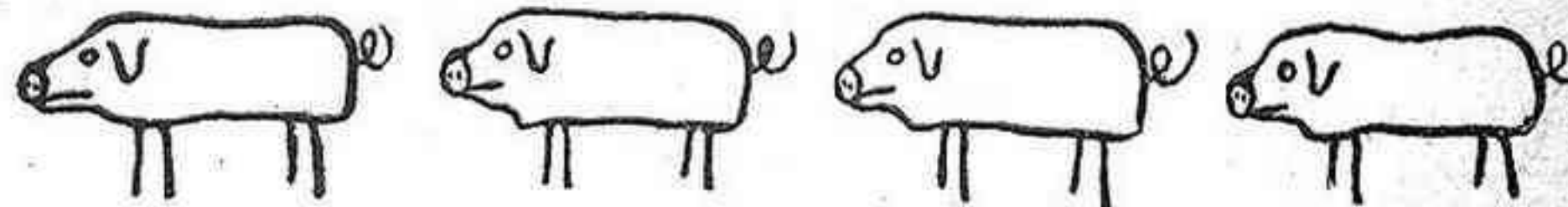
—Dimarts d'aquesta setmana degué tenir lloc l'estrena de *La pobre niña*, comedia en tres actes, del popular autor dramàtic Carles Arniches.

I per al dimecres anava la primera d'un sainet, *La Redacción*, original d'Antoni Ramos Martín.

BOSQUE.—Què fan parats?... Encara no han anat a sentir la Cassani?... No's deixin perdre la ganga, que, creguin que s'ho val. Al «Bosque», fins ara, hi havia fresca, bona musica; s'hi trobaven amics, s'hi passava bé'l rato. Ara hi hà quelcom més que tot això; ara hi hà la Cassani, que és una triple notabilíssima, de vèu potent, d'escola perfecta; que no desentona mai, que vocalitza admirablement, que fa uns *floreios* amb la gargamella que'ls àngels hi... escolten, que llença unes notes agudes netes, clares i justes, que's confonen amb les del clarinet; i que té gust, i que disposa de facultats per a fer-se séu al nostre públic filarmònic, entre'l qual hi compta ja gran nombre de devots. La Cassani ha resultat un *filón* per a l'empresa; doncs a pesar de haver-se anunciat modestament, desde la segona sortida, cada funció és un plè a vessar. Porta cantades tres òperes: *Rigoletto*, *Lucia* i *La Traviata*, i en cada una d'elles s'ha mostrat una especie de «Barrientos en embrió». Realment, no ho feia pas millor l'ex-estranquera quan va debutar al desaparegut teatre Líric.

Els ho recomano; vagin al «Bosque», que és una delícia. No recordo que mai, a Barcelona, en temporades d'òpera barata, s'hagi donat un rossinyolet de la talla i de les condicions del que actualment canta a la rambla del Prat de la barriada de Gracia.

CÓMICO.—La funció de comiat de la Rodríguez, va constituir un veritable aconteixement. Molta concorrencia i un èxit dels memorables. En *El país de las hadas*, en *Sangre moza* i en *La corte de Faraón* va lluir la beneficiada totes les seves gracies, que no són poques, i tota la seva hermosura, que no és petita.



La xiroia pagesa rica

La senyora Francisqueta és admirada per nosaltres d'una manera no esplicable.

La senyora Francisqueta es va emmaridar amb un cosí, quan encara no era rica ni senyora.

Se li va morir un oncle, allà, en terres de Bolívia, i ella, de sobte, va veure's favorescuda d'una immensa herencia.



CARN I PEIX

El mar immens, el mar insaciable,
obligat a tot-hora a tractà amb peix,
quan deu rebre un tallet de carn gustosa...
I que se'n deu sentir de satisfet!

Va costar Poblet i Santes Creus per a fer-li entendre de que's finqués, o invertís el capital en paper de l'Estat. Als bons consells que se li feien, responia amb la cançó de l'enfadós, dient que aquella plata no s'acabaria mai, com no s'acaba l'aigua del mar, i que la qüestió era anar-ne treient a galledes.

Finalment, va convèncers de que podria acabar-se-li la plata, i amb tal motiu va comprar finques, Nords i Interior.

Actualment és la més rica de la vila.

La senyora Francisqueta té el cap petit i pelat, els ulls petits, el nas vermell i els llavis ombrejats per un finet borriçol, coi'locat també sobre tres curves prominents: pits, ventre i cul.

Ella que sí, un dia baixa a Barcelona. Puja al tramvia, i bellugant-se, neguitosa, ovira per les finestretes.

De sobte, s'aixeca i crida al conductor:

—Pari!... Pari!—

Aquest, esverat, toca la campaneta rabiosament.

El veïcol se deté.

La senyora Francisqueta surt a la plataforma i crida, fent senyes, a uns transeunts:

—Pepeta!... Pepeta!... Que no ho sabs?... Al goç de cân Quim li han donat la bola!—

Tornà a entrar i diu, reverentment:

—Ja podeu tornar a arriar.—

Grans rialles dels passatgers, acompanyades d'un reneç del conductor.



NOTES DEPORTIVES

La festa deportiva de fi de temporada que celebrà, diumenge passat, el «F. C. Barcelona», en el seu camp, fou molt llufda i concorreguda. Tribunes i llotges estaven ocupades per elegants senyores i senyoretetes. L'espectacle era engrescador, car les probes atlètiques que's verificaren foren notabilíssimes. En la carrera de velocitat, 400 metres, arribà primer en Peris (E.); segon Otero, i tercer, Vinyas. En el llençament de pés fou en Molins, el classificat en primer lloc; en Reñé, segon, i el tercer en Gutiérrez. El vencedor fou molt aplaudit, arribant a 10'34 metres. La carrera d'haves fou guanyada per l'ordre següent: Vidal, Otero, Peris (E.) i Prat. En els salts de longitud, en Peris arribà a la bonica xifra de 5'63 metres, 5'26 en Vidal i 5'20 en Vinyas. També els salts d'altura foren molt notables, classificant-se així: primer, E. Peris; seguint-lo per ordre, fora de concurs, Molins, Hass i Gutiérrez. En la carrera a peu, de 400 metres, arribà primer Otero, segon, Prats, i tercer, Vinyas. En el llençament del

disc, que fou un dels concursos que despertà més interès, obtingué el primer premi en Molins, que demostrà una superioritat molt grossa sobre'ls seus contrincants i fou ovacionadíssim; el segon, Castanedo i tercer en Reñé. En els salts de perxa, els concursants se classificaren així: primer, Sanauja, amb 2'60 metres; segon en Peris (E.); tercer en Peris (L.) i fora de concurs, l'Hass, que arribà a 2'70, obtenint una forta i merescuda ovació. En la cursa de resistència, 1.600 metres, en Prat guanyà, per una volta de pista als seus companys, arribant segon l'Otero.

Aquí es tributà l'homenatge al president del club, senyor Hans Gamper. L'homenatge fou senzill. Se pronunciaren breus discursos d'oferiment, als que respongué'l senyor Gamper, amb eloqüents frases de gratitud. Entre hures i aplaudiments, se li entregà la medalla oferta pels socis del «Barcelona», com a president i fundador de l'entitat que ell ha sabut posar a tant gran altura, mentres que desde les tribunes se deixava caure sobre l'homenatjat una pluja de corones de llorer.

Terminà la festa amb un partit de *foot-ball*, en el qual l'Alcàntara feu dos goals an en Reñé, malgrat ésser els dos equips de forces molt igualades.

Les senyoretetes sigueren obsequiades amb rams de flors, i els nens, amb caramel·los.

Els organitzadors del festival foren unànimament felicitats per l'èxit, així com el senyor Gamper, per la merescuda distinció de que ha sigut objecte. El club «Barcelona» ha finit magníficament aquesta temporada, pròdiga en aconeteixements deportius, que no oblidaràn pas els aimants del *foot-ball*.



S'ha inaugurat, definitivament, com a Plaça Mercat, la cèlebre i malhaurada *Abaceria Central*, construïda per un particular, en la barriada de Gracia, fa una pila d'anys.

Els que assistiren a la cerimònia, creient que's tractava de l'acte inaugural d'una cosa nova, varen tenir una decepció.

La festa, malgrat les banderoles, la musica i el ramatge, tenia quelcom d'ombríu, semblant al casament d'una viuda.

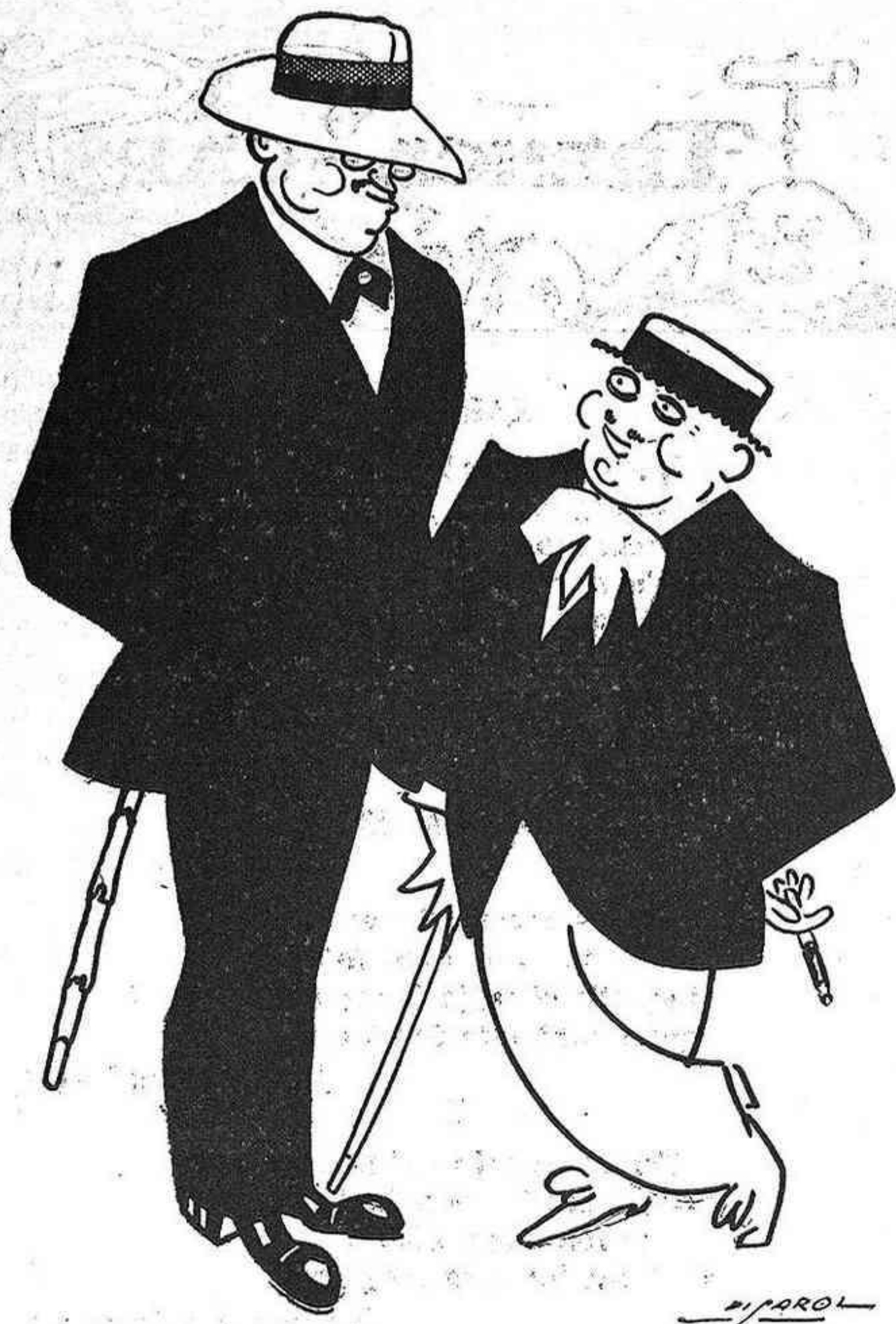
El gran nombre de vidres trencats en les vidrieres, l'acció destructora del rovell en els reixats de ferro que donen a l'exterior, el descolorit de les pintures, són una mostra palpable de la situació crítica que ha passat la pobre *Abaceria* abans de donar-li la mà l'Ajuntament.

Tant maca que era i tant goig que feia, quan era nova!—diuen els graciencs.

Aquesta plaça ens fa'l mateix efecte d'aquelles dones que, quan tenen vint anys i bones carns, no's casen—aneu a saber per què!—i ho fan als cinquanta, quan ja ranciegen i tot són polvos per a dissimular les arrugues.

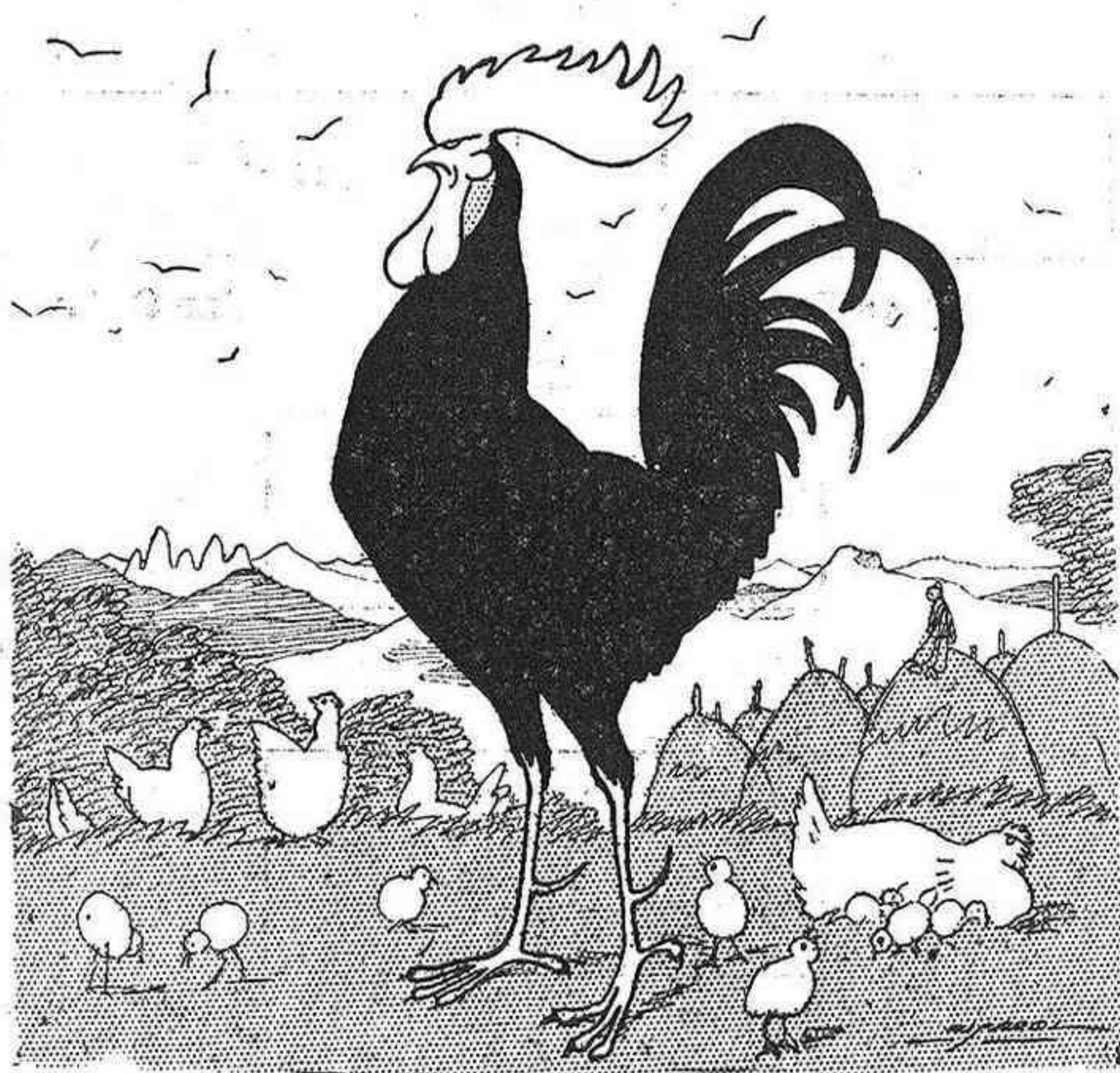
Malaguanyats tots els dies
que's perden de joventut!
que les places, com les dones,
en sent velles... tururut!





COMENTARIS

—Vol dir que an aqueixos de quota els posaràn a la «vanguardia», si convé?
—I càh, homel... Aqueixos no's mouran del «Brusi».



EL GALL

—Ko-ko-ro-kol... Nois, és qüestió d'obrir l'ull!
S'acosta la «razzia» dels forasters!...

EN Francesc Cambó ja ha escupit, a l'últim, la bala que tenia allotjada en el braç, desde'l famós atentat d'Hostafrancs.

Políticament crec que, per a ell, ha sigut una equivocació fer-se extreure aqueix troç de plom.

Ara en Cambó serà el mateix home, i pot arribar igualment a ministre...

Però ningú negarà que, amb la bala al còs, hauria sigut sempre un polític més *aplomat*.

EL popular *astròleg* don Dionís Puig ha regalat un exemplar de la seva *Dinàmica atmosfèrica y Barografta* a l'Ajuntament de Barcelona.

Es inútil.

A Cà la Ciutat no la necessiten per a res la predicció del temps.

Perque allí ja se sab, de sobres, els dies que ha d'haver-hi borrasca.

Tots els dies de sessió.

L'escena, a la Presó Nova.

Davant la reixa de presos polítics, on, d'ensà de les *razzies* policiaques amb motiu dels mítings pacifistes, hi hà actualment una trentena d'individus engarjolats, una dona del poble i un policia sostenen el següent diàleg:

—Qui són aquests pobrets?

—Son prisioneros... por cuestión de eso de la guerra...

—Ai, ai!... No van pas vestits de moro!...

A París estàn molt alarmats perque un tal Climent Vautel vol fer teatre per seccions.

Això, aquí, ja ho sabem fer, i a Madrid encara més. Lo que no sabem fer és lo d'aquell empresari de Xicago, el qual ven en la *taquilla* del teatre «Power» tants bitllets i localitats com li demanen. Després, arribada l'hora de començar, se ven tots els que li resten entre 30 i 50 cèntims.

Diu que'ls revenedors s'han suïcidat, però és lo que diu l'home, seguint a Gøthe: «Endavant, encara que siga per damunt de les tombes».

EL príncep Sabaheddine, qui acaba d'ésser condemnat a mort per haver, segons el fiscal, pres part en l'assassinat de Mahmoud Chewket-pachà, és un irreductible vegetarià, una mena de Falp i Plana turc. Mai, mai, mai ha menjat carn. No podia sofrir que matessin els animals.

I aquest home, tant delicat i sensible, pot haver pensat mai en occir a un semblant?

I cà! Això és un erro judicial.

SEMBLA que hi hà el propòsit d'arrendar a un particular les úniques platges de Barcelona, que quedaven del domini públic, per extreure'n sorra.

Sempre l'interès particular sobre-posant-se al general!

Al general... interès, s'entén.

No's creguin ara que volguem dir al general... Weyler.

Amb aquest, fem com els lerrouxistes, no hi volem bromes.

En contraposició a tants arrendaments gravosos per la generalitat—i no de Catalunya, sinó de tot Espanya, car som amplex d'esperit... i de màniga,—nosaltres, demòcrates convençuts, tenim un projecte per arrendar la llum del sol en benefici del públic.

Si el governador, el bisbe, en Comas i Solà, o el que's cuidi

d'aquestes coses, ens ho autoritzava, el procediment és molt senzill.

Consisteix, no més, en un canvi d'hores.

En aquest temps, el sol surt a dos quarts de cinc, no és així?

Doncs, bé: avançant tres hores els rellotges, fent que a les cinc fossin les vuit, tindriem claror de dia ben bé fins a les deu del vespre.

D'aquest aprofitament de la llum natural, que ara's pert al matí, en resultaria un estalvi positiu i beneficis per a tothom.

Les úniques perjudicades foren les companyies de gas i electricitat; però aquestes no són de plànyer.

Ja'ns han explotat prou, fins avui... i encara els quedarien els hiverns, per a continuar explotant-nos.

Oi, que és una gran idea?

S'admeten adhesions.



EN el Concell Superior de Protecció a l'Infància s'ha donat compte de l'heroisme d'un matrimoni obrer que, malgrat i tenir onze criatures propies, en recullí una altra, que va trobar abandonada al carrer.

El Concell otorgarà, segurament, un dels seus premis anyals a l'esmentat matrimoni... col·leccionista.

Perque, no hi ha que donar-hi voltes, aquest parell tenen la manta de la col·lecció.

Com que, per fer la dotzena,
els mancava un nen o nena,
recullint l'abandonat,
l'han tingut, i han estalviat
el patir de la senyora
i el sòu de la llevadora.

En consonància amb les seves aficions, el millor premi que pot otorgar-se an aquest matrimoni és l'exemplar número 13 de la col·lecció.



A França varen resoldre la qüestió del joc, reglamentant-lo degudament i proibint-lo en absolut a menys de cent kilòmetres de la capital.

Com si diguessim:

«Qui vulgui fer mal, que'l vagi a fer lluny».

Es clar que a primera vista això no sembla cap restricció; al contrari, més aviat sembla volguer realçar el joc amb l'atractiu de l'excursionisme.

Però l'idea dels legisladors no és aquesta.

Els deuen haver pensat: «Allunya'l perill i»...

Després de vinticinc hores
de camí, quan seré al lloc,
per bon jugador que sigui,
no estaré gaire per jocs.

Sobre tot si els camins de França fossin com els d'aquí Espanya.



EN Rafecas té relacions amb una xicota de molt diner.

Un amic seu li fa certes reflexions:

—Ja deus saber—li diu—que és una dona molt exigent... Si t'hi cases, estic segur que hauràs de renunciar a fumar, a jugar i a beure...

En Rafecas, tot formal:

—Pitjor si no m'hi caso, que hauré de renunciar a menjar.



Solucions a lo insertat en el número 1799

A la xarada, Paula.—A l'anagrama primer, Falta-Fatal, i a l'anagrama segon, Tipa-Pati.



XARADA

—Que't *dos-tres* la teva tia,
quan te vegi amb la *primera-*
tersa tant bruta, Maria?
—Que'm *dos-terça*? Em *dos-tercera*:
«No vull que siguis tant *perra*.
Pren una *tot* i, per càstig,
si tornes a fer-me fàstig,
tindràs d'asseure't a terra».

JESUALD BLADÉ

ANAGRAMES

I

La masovera del Mas Perdut
de bous i ovelles feia *total*,
i aquella dona, ja és sapigut
que's tornà *tota* de ral a ral.

JOAN ANTICH PUQUÍ

II

Tot mon magí no hi hà argument
per poguer fer un petit drama,
per xò *total* un sentiment
si no puc fer ni un anagrama.

FREIXONS DE VILAFRANCA

SINONIMIA

Puja a l'armari, Pascual,
i baixa un *tot*, si *total*.

E. SALA (a) *Noi maco*.

JEROGLÍFICS

I

A B

JOAN ROCABERT

II

C 25 cèntims

PEP CISTELLÉ

III

30 Octubre
31 Octubre

E. LAPEDRA

IV

E E E
aliment
S
E E E

E. LAPEDRA F.

V

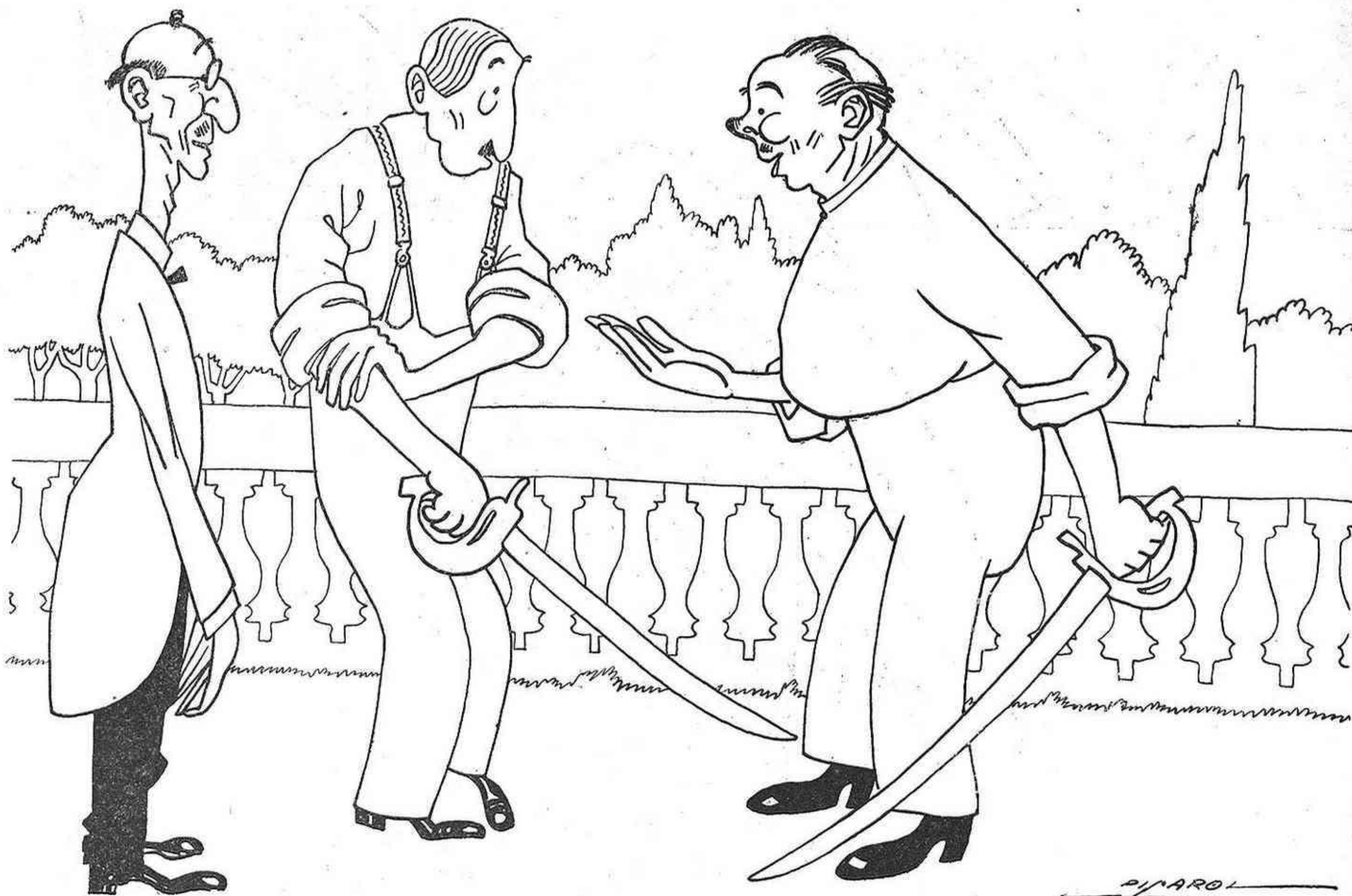
LA +

R. VALLS



MARINESCA

—Vul demanar al ministre que'm colouï a la Segona Esquadra... Que no tinc condicions?... Vaja, si'n tinc. Ja sé de nedar!



ACADEMIA GUERRERA

- «Ojo, señoritos... Va a dar principio el asalto.»
- Abans de començar, volia demanar-te un favor... Que'm deixessis cinc duros.
- Fuig, home! Que no sabs que'm toca tirar primer a mi?...

ACUDITS

Un parisenc és trobava, en ple hivern, a Marsella i s'estranyà de veure les fonts públiques glaçades.

-No'm creia que fés tant fret, aquí, al Mig-dia—va exclamar.

El marsellès, que l'acompanyava, respongué:

-Precisament... Ja ho comprendrà... Aquí, l'aigua, està tant poc habituada al fret, que per un no res ja's glaça.

Un metge presenta la factura al germà del difunt que ha vingut visitant durant llarga temporada.

-Vol que li estengui el rebut?— diu, després de cobrar.

-No cal, respón l'altre. La mort de l'interessat testimonia, de sobres, que vostè li ha prestat els seus serveis.

L'enginy de les dones.

Ell:—Còm és que has posat en les targetes d'invitació que la festa que fem no és d'etiqueta?

Ella:—Perque així tinc la seguretat d'ésser la que vestirà millor.

Entre casades de fresc es parlava de les respectives criades:

-I de la teva minyona, n'estàs ben contenta.

-Ai, sí, filla!... Em deixa fer tot lo que vull!



Pere Morell: Molta voluntat, però poca sintaxis i quasi gens d'ortografia. Li recomano el *Vocabulari* d'en Rovira.—Busquets: El séu dibuix pinta admirablement la desigualtat social; llàstima que no pinti igualment l'avenç de les arts plàstiques.—Josep Bernet Torras: De les tres composicions de vostè, que tinc a la vista, sols puc aprofitar-ne una, la *Carta oberta*, i encara, arreglada.—Paret Sala (Buenos Aires): No puc resistir la tentació de reproduir-ne un fragment:

«Sa mirada'm traspassava;
lo meu cor feia trip-trap;
què hermoses són les donzelles
pel camí de Sant Culgat!»

És un mòdel de poesia popular amb tot el caient despreocupat i quasi pornogràfic de les corrandes del segle XVIII.—L. C.: Ho sento moltíssim; però d'això de la *poma* industrial del Pob le Nou, nosaltres no'ns en podem ocupar.—G. S.: El nostre estimat confrare, LA CAMPANA DE GRACIA, ja se n'ha fet ressò, donant-hi l'extensió deguda.—R. de la Galera: Lo més prudent és no publicar-los; única manera de no exposar-lo a vostè al séu homònim.—Pepet de la Pau: No và, home, no và. Que no ho sab que ara hem d'ésser guerres de reial ordre?...—Lluís Frigols: Anirà la xarada, el dia que li toqui.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

OBRA NUEVA

COLECCIÓN DIAMANTE

TOMO 117

DEVOCIONARIO POETICO

ANTOLOGÍA SAGRADA

Colección de composiciones de los principales poetas de la Edad de Oro de las Letras Castellanas, con un prólogo de J. GIVANEL MAS

Los autores que integran el presente volumen son Alcazar, Lope de Vega, Bonilla, Ramirez Pagán, Valdivielso, Argensola (Eugenio y Bartolomé Leonardo), Quevedo, Góngora, Fr. Luis de León, López de Ubeda y otros.

Precio: 2 reales

PENSAMENTS en VERS

Originals d'ALBERT LLANAS - Amb dibuixos de MODEST URGELL

PESSETES 0'50

CIENCIAS Y PACIENCIAS (Del calaix d'un savi) per FRANNOI

Secrets d'economía domèstica : Remeis fàcils y baratos : Experiments de física recreativa : Fórmules noves d'art culinari : Jocs i entreteniments casulans

Un tomo il·lustrat

Pessetes 1

: Resumen Bibliográfico :

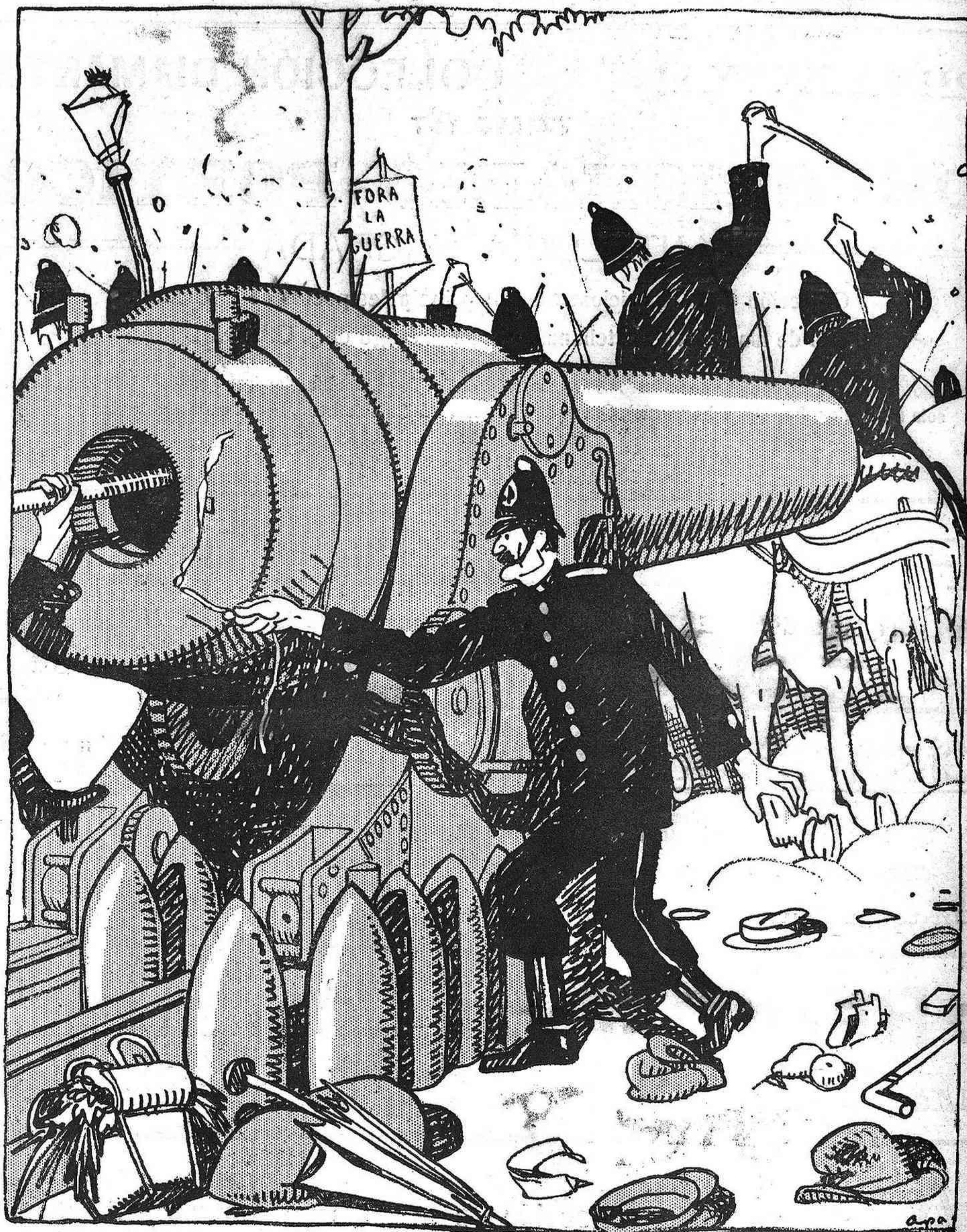
Mayo 1913

Se facilita gratis

ALGO Colección de poesías de Joaquín M.^a Bartrina

Sexta edición, magníficamente decorada, Ptas. 4

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certícat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixas.



PRÁCTICAS D'ESPERIT BÉLIC

Les forces indígenes d'en Francho Rodríguez, ensajant una «crazzia».